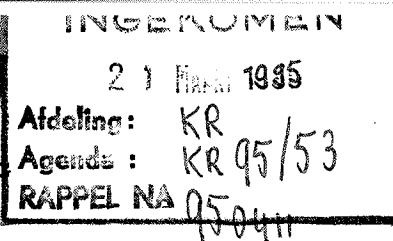

Kiesraad
Kamer H 739
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

31072006

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk
RKu/TZ-95S-03660

Datum
20 maart 1995

Onderwerp

Doorkiesnummer
(070) 3847 458

Geachte mevrouw, heer,

Hierbij sturen wij u een afschrift van een brief die wij ontvingen van de heer of mevrouw [REDACTED] in IJmuiden. Aangezien wij benieuwd zijn naar het antwoord op de gestelde vraag, verzoeken wij u de kwestie van het merken van enkele oproepkaarten en de vraag of de anonimiteit in die gevallen voor de volle 100% gewaarborgd blijft, aan een onderzoek te onderwerpen en ons daarover te berichten.

Met dank voor uw medewerking.

Hoogachtend,
CONSUMENTENBOND

Mr R. Kuin
Juridische Ledenservice

Consumentenbond
Leeghwaterplein 26
2521 CV DEN HAAG

betr.: Stemmen Provinciale Staten
lidnr.: 53 45 146

31072006

Geachte dames/heren,

Op 8 maart j.l. zijn er verkiezingen gehouden voor de Provinciale Staten. Hiervoor ontvangt men een oproep, waarmee men naar het stembureau moet gaan om te mogen stemmen. Nu is mijn vraag aan U of de mensen die de oproepkaart in ontvangst nemen bij het stembureau, een nummer op die kaart mogen noteren. Het volgende is namelijk gebeurd.

Op het stembureau waar ik ben uitgenodigd om te stemmen wordt gestemd met behulp van de computer. Toen ik aan de beurt was om te stemmen werd mijn oproepkaart in ontvangst genomen. Het nummer dat op de kaart staat werd doorgegeven aan degene die de lijst van stemmers voor zich had die naar dit gebouw worden uitgenodigd. Bij mijn naam werd een kruisje gezet. Tot zover was er nog geen verschil met vroeger toen er nog met de bekende papieren stemlijsten werd gewerkt.

Hierna werd er echter een volgnummer op de kaart geschreven. Bij mij was dat bijvoorbeeld nummer 100. Ik was dus de honderdste stemmer van de PS-verkiezing bij dit stembureau.

Door dit nummer te noteren op de oproepkaart zouden ze naar hun zeggen makkelijker het aantal stemmen kunnen tellen aan het eind van de dag. Dit nummer, dat ik dus bij mij op 100 stel, correspondeert hierdoor ook met de volgorde waarop de mensen aldaar hebben gestemd. Ofwel men zou dus de partij kunnen achterhalen waarop gestemd is door simpelweg te tellen. Nu is het volgens mij zo, dat wanneer iemand anoniem een stem mag brengen er bij hem of haar geen aantekening mag worden gemaakt op de kaart waar al zijn of haar gegevens vermeld staan, waardoor er achter te komen is waar men op heeft gestemd.

Graag zou ik van U antwoord krijgen of mijn bedenking naar een anonieme stemming terecht is of dat men absoluut niet uit de gegevens van de stemcomputer een volgorde kan halen.

Hoogachtend,

BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
20 APR. 1995
Afdeling: KR
Agenda: KR 95/42
RAPPEL NA

KR 95/53

Mr. R. Kuin
Juridische Ledenservice

de Consumentenbond
t.a.v. de heer mr. R. Kuin
Leeghwaterplein 26
2521 CV 's-Gravenhage

31072006

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
0	-	KR95/39	9 mei 1995
Inlichtingen bij		Doorkiesnummer	
mevr. E.B. Pronk		(070)3026266	
Onderwerp			
stemmen m.b.v. stemmachines			

Geachte heer Kuijn,

Met verontschuldiging voor de vertraagde reactie op uw brief van 20 maart 1995 en de daarbij ingesloten brief van de [REDACTED] van 9 maart jl. inzake het stemmen met behulp van stemmachines deel ik u het volgende mede.

In de brief van 9 maart jl. aan de Consumentenbond stelt de heer Best dat er geen sprake meer is van een anonieme stemming indien op de oproepingskaarten een volgnummer wordt vermeld, aangezien aan de hand van dit volgnummer achterhaald zou kunnen worden op welke stem iedere kiezer een stem heeft uitgebracht.

Volgens gegevens van de producenten van stemmachines hebben bij de laatste verkiezingen voor provinciale staten ongeveer 60% van de kiezers hun stem met behulp van een stemmachine kunnen uitbrengen. Veel gemeenten zijn met het oog op de drie verkiezingen (gemeenteraad, Tweede Kamer en Europees Parlement) in 1994 op het gebruik van stemmachines overgegaan.

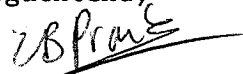
Bij het stemmen met behulp van een stemmachine wordt gebruik gemaakt van volgnummers om te voorkomen dat een kiezer meer dan één stem uitbrengt. Het uitreiken en vervolgens weer innemen van volgnummers geschiedt als bewijs dat een kiezer tot het gebruik van de stemmachine wordt toegelaten. Een kiezer heeft zodoende niet de mogelijkheid om een tweede stem uit te brengen. Door het gebruik van volgnummers kan voortdurend op eenvoudige wijze gevolgd worden of het aantal op de stemmachine uitgebrachte stemmen in overeenstemming is met het aantal kiezers dat een stem heeft uitgebracht.

Bij de verkiezingen mag alleen een type en merk stemmachines worden gebruikt die door de minister van Binnenlandse Zaken is goedgekeurd. De goedkeuring zal eerst verleend kunnen worden indien een verklaring van TNO wordt overgelegd

geneelme karakter van de stemming moet zijn gewaarborgd. Er is dan ook zorgvuldig op toegezien dat het bij het gebruik van stemmachines volstrekt onmogelijk is om te achterhalen op welke partij en op welke kandidaat de kiezer een stem uitbrengt. Zoals hiervoor reeds gezegd dient het gebruik van volgnummers om te voorkomen dat een kiezer meer dan één keer een stem uitbrengt. Het biedt echter niet de mogelijkheid om er achter te komen waarop een bepaalde kiezer heeft gestemd. Na het einde van de stemming geeft de stemmachine een uitdraai waarop wordt vermeld hoeveel stemmen er op iedere kandidaat in totaal zijn uitgebracht. Niet aangegeven kan echter worden welke stem is uitgebracht door de eerste kiezer, de tweede kiezer, de derde kiezer, etc. De uitgebrachte stemmen zijn derhalve niet te herleiden tot de kiezers. Dat een bepaald stembureau het volgnummer op de oproepingskaart vermeldt geschiedt om administratieve redenen maar heeft niet de consequentie dat achterhaald kan worden op welke partij en op welke kandidaat de kiezer zijn stem heeft uitgebracht.

Ik hoop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.

Hoogachtend,

mevr. ~~mr.~~ drs. E.B. Pronk,
adjunct-secretaris